

**De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte
Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven**

is inzake de klacht 2021/046 van:

De heer XXXX, geboren XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in de HIC, onderdeel van Novadic-Kentron,

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. Ontstaan en loop van het geding

De klachtencommissie ontving op 23 augustus 2021 een klaagschrift, gedateerd eveneens 23 augustus 2021, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich voor het opstellen van zijn klaagschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon. Bij de mondelinge behandeling van de klacht werd klager ook bijgestaan door mevrouw XXXX voornoemd.

De klacht richt volgens het klaagschrift zich tegen mevrouw XXXX, verslavingsarts en de heer XXXX, psychiater

De klachtencommissie ontving vervolgens op 9 september 2021 een verweerschrift van de heer XXXX en op 10 september 2021 van mevrouw XXXX, verweerders

De klachtencommissie was door de veiligheidsmaatregelen die moesten worden getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan niet in de gelegenheid om klachten in fysieke aanwezigheid van klager en verweerder te behandelen. De klachtencommissie heeft de klacht daarom via een beeldverbinding behandeld. Klager en verweerder, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie en de secretaris van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via de beeldverbinding. De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 16 september 2021.

Bij die mondelinge behandeling waren klager en zijn PVP mevrouw XXXX, alsmede verweerders de heer XXXX en mevrouw XXXX. Tevens was aanwezig mevrouw XXXX, verpleegkundige op de afdeling en als toehoorder mw mr. XXXX.

Klager is er blijkens de toestemmingsverklaring mee akkoord dat de commissieleden, indien nodig, het dossier inzien, eventueel door middel van fotokopieën.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op de beslissing tot toepassing van verplichte zorg in de vorm van medicatie, alsmede toepassing van tijdelijk verplichte zorg in de vorm van separatie en (nood)medicatie, een en ander op 6 augustus 2021.

3. Standpunt van de klager

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren op de navolgende gronden:

- a. Er was geen noodzaak om mij onder dwang medicatie toe te dienen, ik wilde dat niet
- b. Er was geen sprake van een tijdelijke noodsituatie op grond waarvan (nood)medicatie en separatie noodzakelijk waren

- c. Verweerders hadden de volgens hen verplichte zorg behoren aan te kondigen door middel van een 8.9 Wvggz - mededeling, zodat ik daartegen mijn verzet via de PVP en de klachtencommissie had kunnen organiseren
- d. De wilsbekwaamheid in de zin van artikel 8.9 lid 4 Wvggz is niet getoetst
- e. In de mededeling als bedoeld in artikel 8.9 Wvggz is niet aangegeven welke medicatie verweerders aan mij wilden toedienen. Dat is pas op 25 augustus 2021 gedaan, dus bijna 3 weken later.
- f. Er is geen actueel behandelplan

Klager is aldus van mening dat de beslissing tot uitvoering van de (tijdelijk) verplichte zorg niet aan de algemene eisen van de Wvggz voldoet en wil dat zijn klachten gegrond worden verklaard. Hij heeft nog steeds psychische klachten over hetgeen hem op 6 augustus 2021 is overkomen. Hij heeft (onder andere daarover) tot op heden gesprekken met een psycholoog. Klager heeft niet om een schadevergoeding verzocht.

4. Standpunt van de verweerder

- a. Er is bij klager sprake van een psychische stoornis, agressief gedrag en zelfverwaarlozing. Klager weigerde in toenemende mate medicatie en was steeds minder in de samenwerking. Er was sprake van gedragsverandering, achterdocht, intimidatie, vluchtgevaar en oplopende agressie. Op 5 augustus 2021 was sprake van totaal verzet en werd de conclusie getrokken dat klager acuut psychotisch was zodat er toen geen minder ingrijpende interventie mogelijk was dan dwangmatig toedienen van antipsychotica (aripiprazol depot 400 mg).
- b. Tevens was noodmedicatie promethazine 50 mg noodzakelijk als tijdelijk verplichte zorg die niet was voorzien in de zorgmachtiging om de acute opwindingsstoestand bij klager te couperen.
- c. Doordat klager verbaal agressief was en ook probeerde personeel te slaan is toen tevens besloten om als tijdelijk verplichte zorg klager te separeren om zijn eigen veiligheid en die van personeel en medecliënten te waarborgen. Nadat klager de avond en de nacht van 6 augustus 2021 in de separeer was verbleven is de volgende ochtend besloten om hem toen weer te desepareren omdat dat toen weer verantwoord was.
- d. De wilsbekwaamheid van klager is beoordeeld op 21 juni 2021 maar enkel terzake zijn diabetes. Het is juist dat klager niet op of direct voorafgaande aan 6 augustus 2021 beoordeeld is op zijn wilsbekwaamheid terzake de voorgenomen verplichte zorg in de vorm van medicatie.
- e. Verweerders erkennen dat klager psychische klachten heeft overgehouden aan hetgeen hem op 6 augustus 2021 is overkomen en zijn daarom ook het gesprek met klager daarover aangegaan. Er is psychologische hulp ingeschakeld en klager heeft momenteel nog steeds gesprekken met een psycholoog.
- f. Verweerders zijn van mening dat zij adequaat hebben gehandeld en vinden dat de klachten ongegrond moeten worden verklaard.

5. Bevoegdheid klachtencommissie

Klager verblijft op grond van een zorgmachtiging die is afgegeven op 21 mei 2021 door de rechtbank Oost-Brabant in de instelling. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis is op grond van de WvGGZ de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Dat betekent dat klager bij de klachtencommissie een klacht zoals omschreven in artikel 10:3 van de WvGGZ kan indienen.

De klachtencommissie voldoet voor wat betreft haar samenstelling aan artikel 10:2 lid 3 van de WvGGZ.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat de klachten die klager naar voren heeft gebracht namelijk over de beslissing tot toepassen van (tijdelijk) verplichte zorg behoort tot de in artikel 10:3 genoemde verplichtingen en beslissingen op grond waarvan een patiënt een klacht kan

indienen. Het klachtrecht op grond van de WvGGZ is derhalve van toepassing op de klacht die klager naar voren brengt.

6. Ontvankelijkheid van de klachten

Hetgeen sub 5 is overwogen geldt niet voor de klacht dat er geen actueel of geactualiseerd behandelplan zou bestaan. Uiteraard is het van belang dat met een patiënt op wie verplichte zorg van toepassing is een actueel behandelplan wordt overeengekomen of dat dat geprobeerd wordt, maar het feit dat dat niet zo is, is geen klachtgrond in de zin van de Wvggz. Op dat onderdeel zal klager dus niet ontvankelijk worden verklaard.

7. Beoordeling

I. Formaliteiten

Op grond van artikel 8:9 Wvggz kan de zorgverantwoordelijke, indien er sprake is van verzet als bedoeld in artikel 1:4 WvGGZ, beslissen tot het verlenen van verplichte zorg voor zover zonder die verplichte zorg het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkende doet veroorzaken niet kan worden weggenomen. De zorgverantwoordelijke dient zijn (voorgenomen) beslissing schriftelijk aan een betrokkene mee te delen en een betrokkene te onderzoeken en de voorgenomen beslissing met een betrokkene te bespreken.

Ingevolge artikel 8.9 lid 3 Wvggz stelt de geneesheer directeur de betrokkene in kennis van de beslissing ex artikel 8.9 lid 1 Wvggz van de zorgverantwoordelijke inzake de voorgenomen verplichte zorg, waarbij gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een klacht daartegen.

Uit het op 6 augustus 2021 aan klager kennelijk uitgereikte formulier ex artikel 8.9 Wvggz blijkt dat verweerder de voorgenomen beslissing om over te gaan tot verplichte zorg in de vorm van insluiting toen met klager heeft besproken en dat hij klager ook heeft onderzocht.

Artikel 8:9 lid 4 van de WvGGZ bepaalt voorts:

Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke (...) schriftelijk vast in het dossier, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van de datum en het tijdstip, of:

1. *Betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en*
2. *Er een acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiele, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is'*

In de uitspraak van de Hoge Raad van 18 december 2020 (ECLI 2020:2096) is overwogen en beslist dat deze beoordeling meer behelst dan louter een registratieverplichting en dient de zorgverantwoordelijke bij elke beslissing tot verplichte zorg op de voet van artikel 8:9 Wvggz die niet strekt tot opname in een accommodatie te onderzoeken of een betrokkene, beoordeeld naar diens gezondheidstoestand op dat moment in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake van de beoogde verplichte zorg.

Tevens dient de zorgverantwoordelijke in dat geval -dus als de betrokkene wilsbekwaam moet worden geacht en als de betrokkene zich verzet- te beoordelen of sprake is van acuut levensgevaar, dan wel voor aanzienlijk risico van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen en goederen in gevaar is.

Ter zitting hebben beide verweerder verklaard dat zij de wilsbekwaamheid van klager op of direct voorafgaande aan 6 augustus 2021 niet hebben getoetst. Vast staat dat de op 21 juni 2021 getoetste wilsbekwaamheid geen betrekking had op de voorgenomen gedwongen medicatie op 6 augustus 2021 maar op de diabetes van klager en is dus in het onderhavige geval niet relevant.

Op grond van de hiervoor aangehaalde uitspraak van de Hoge Raad betekent het niet toetsen van de wilsbekwaamheid voorafgaande aan voorgenomen verplichte zorg in de vorm van medicatie, dat reeds om die reden de klacht van klager gegrond dient te worden verklaard. Aan een verdere inhoudelijke beoordeling komt de klachtencommissie dan in beginsel niet eens toe.

II. Verdere inhoudelijke beoordeling

Onverminderd het feit dat de klachtencommissie hierna de klacht gegrond zal verklaren wegens hetgeen hiervoor is overwogen zal zij zich ook overigens (inhoudelijk) uitlaten over de inhoud van de klacht.

De klachtencommissie overweegt het navolgende.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat op het formulier als bedoeld in artikel 8.9 Wvggz zoals dat op 6 augustus 2021 aan klager is uitgereikt niet is aangegeven welke medicatie als verplichte zorg aan klager zou worden toegediend, zodat klager daarvan ook formeel niet op de hoogte is gesteld.

In het dossier bevindt zich echter hetzelfde formulier nogmaals, ditmaal gedateerd op 25 augustus 2021 ofwel van bijna 3 weken later, waarin anders dan op het op 6 augustus 2021 uitgereikte formulier de toegediende medicatie wel is vermeld (400 mg dwangdepot Abilify maintena) alsmede de noodmedicatie promethazine.

Kennelijk is dit nieuwe formulier achteraf opgemaakt teneinde het verzuim van 6 augustus 2021 te repareren en dat is ook ter zitting door verweerders erkend.

Het formulier zoals bedoeld in artikel 8.9 Wvggz heeft de bedoeling om aan een patiënt vooraf of direct na het toepassen van verplichte zorg kenbaar te maken op welke gronden die verplichte zorg wordt toegepast, welke verplichte zorg het betreft en wat de rechten van een patiënt zijn indien hij zich tegen die verplichte zorg verzet. Daarmee is niet te verenigen dat een onjuist formulier achteraf wordt gerepareerd door een nieuw formulier van overigens dezelfde inhoud uit te reiken waarin de verzuimen zijn hersteld, zeker niet indien dat formulier dan pas weken later pas wordt uitgereikt. De klachtencommissie neemt het verweerders daarom kwalijk dat dat wel is geprobeerd waarmee de essentie van het tijdig en behoorlijk informeren van een patiënt inzake verplichte zorg, die toch al zo ingrijpend is, wordt miskend.

De klachtencommissie heeft voorts ernstige vraagtekens bij de proportionaliteit, de subsidiariteit en de doelmatigheid van de toegepaste (tijdelijk) verplichte zorg. Ofschoon hiervoor reeds is overwogen dat de klacht reeds op formele gronden (het niet toetsen van de wilsbekwaamheid) gegrond zal worden verklaard gaat de klachtencommissie mee met de PVP waar zij stelt dat het meer voor de hand had gelegen om klager eerst te informeren over de voorgenomen verplichte medicatie op de formeel juiste wijze en daarbij klager te informeren over welke medicatie per welke datum zou worden toegepast. Klager had dan de mogelijkheid gekregen om zijn verzet via de PVP en het indienen van een klacht met een schorsingsverzoek te organiseren.

Door meteen op 6 augustus 2021 zowel het depot aan te zeggen als de noodmedicatie toe te dienen en klager tevens meteen te separeren is de klachtencommissie van oordeel dat daarmee noch proportioneel, noch doelmatig is gehandeld. Het mag dan zo zijn dat klager in toenemende mate agressief gedrag vertoonde, met name toen het depot werd aangekondigd, maar indien dat agressieve gedrag op dat moment niet in voldoende mate te couperen was geweest was (alleen) noodmedicatie naar het oordeel van de klachtencommissie voldoende adequaat geweest om die noodsituatie op dat moment het hoofd te bieden. Daarna had klager dan tegen de correct aangezegde dwangmedicatie een klacht had kunnen indien in plaats van pas achteraf, zonder dat zijn wilsbekwaamheid was getoetst. Tevens had dan -als gezegd- om schorsing kunnen worden verzocht. De klachtencommissie is van oordeel dat die handelwijze meer doelmatig zou zijn geweest en proportioneel.

Het voorgaande is temeer van belang nu is gebleken, en ook door verweerders is erkend, dat klager behoorlijke psychische problemen heeft gekregen door de gang van zaken zoals hiervoor omschreven en die zich op 6 augustus 2021 heeft voorgedaan.

8. Schadevergoeding

Klager heeft niet om een schadevergoeding gevraagd. De gang van zaken zoals die zich kort voor en op 6 augustus 2021 heeft voorgedaan is op meerdere onderdelen laakbaar. De wilsbekwaamheid van klager is niet getoetst, het formulier ex artikel 8.9 Wvggz voldoet niet aan de wettelijke vereisten en is achteraf gerepareerd, de medicatie die toegediend zou worden is op 6 augustus 2021 niet als zodanig benoemd en er is noch doelmatig noch proportioneel geacteerd door tegelijkertijd dwangmedicatie en noodmedicatie toe te dienen en klager bovendien direct te separeren. Klager heeft daar veel spanning, stress en hinder door ondervonden, zodanig dat hij psychologische hulp heeft gekregen waar hij nog steeds gebruik van maakt.

Door de cumulatie van zaken die niet goed zijn verlopen zal de klachtencommissie gebruik maken van haar bevoegdheid om ambtshalve een schadevergoeding aan klager toe te kennen zoals bedoeld in artikel 10:11 lid 3 Wvggz, ondanks het feit dat klager daar niet om heeft verzocht. Alvorens de klachtencommissie daartoe over gaat zal zij de zorginstelling in de gelegenheid stellen om zich over dat voornemen uit te laten. Daartoe zal worden beslist als volgt.

9. Uitspraak

De klachtencommissie voornoemd

1. verklaart de klachten van klager over de beslissingen tot toepassing van (tijdelijk) verplichte zorg in de vorm van medicatie en separatie op 6 augustus 2021 **gegrond**
2. deelt partijen mede dat zij ambtshalve aan klager een schadevergoeding zal toekennen
3. Stelt de instelling in de gelegenheid om schriftelijk te reageren op de toe te kennen schadevergoeding uiterlijk binnen twee weken na ontvangst van deze beslissing
4. Houdt iedere verdere beslissing aan.

ALDUS gedaan op 16 september 2021 door de onafhankelijke klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, vice-voorzitter, en de leden mw. XXXX, psychiater, en mw. XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.